

Функціонування і розвиток механізмів державного управління

УДК 351

Дмитренко Геннадій Анатолійович

доктор економічних наук, професор,

завідувач кафедри управління персоналом та економіки праці

ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

Dmytrenko Hennadiiy

Doctor of Economic Sciences, Professor,

Head at the Department of Personnel Management and Labor Economics

Interregional Academy of Personnel Management

ORCID: 0000-0002-8211-5690

Головач Наталія Василівна

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри управління персоналом та економіки праці

ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

Holovach Nataliia

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,

Associate Professor at the Department of

Personnel Management and Labor Economics

Interregional Academy of Personnel Management

ORCID: 0000-0002-6215-6575

**ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИХ
ТЕХНОЛОГІЙ В УСТАНОВАХ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
(АСПЕКТ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ПЕРСОНАЛУ)
ОСОБЕННОСТИ РЕАЛИЗАЦИИ ЗДОРОВЬЕСБЕРЕГАЮЩИХ
ТЕХНОЛОГИЙ В УЧРЕЖДЕНИЯХ ПУБЛИЧЕСКОЙ СЛУЖБЫ
УКРАИНЫ**

FEATURES OF THE IMPLEMENTATION OF HEALTH PROTECTING TECHNOLOGIES IN PUBLIC SERVICE INSTITUTIONS UKRAINE

Анотація. Досліджено, що нині в установах публічної служби здійснюється пропаганда передового досвіду у сфері формування персоналу публічного управління життєвих навичок та навичок здоров'язбереження. Визначено, що здоровий спосіб життя проявляється у відношенні до свого здоров'я та здоров'я оточуючих як до цінності та усвідомленні своєї відповідальності не лише за своє здоров'я, а й за здоров'я майбутніх поколінь; вмінні протистояти руйнівним для здоров'я форм поведінки; сформованості навичок особистої гігієни; наявності умінь та навичок збереження та зміцнення здоров'я. З'ясовано, що установа публічної служби, яка поставила своїм завданням планомірно займатися здоров'ям кожного службовця, торкається деяких напрямів роботи. Формування потреб та мотивів до здоров'язбереження – це цілеспрямований процес сприяння персоналу в усвідомленні ним цінності здоров'я, формуванні відповідального ставлення до нього та у включенні персоналу в цей процес у відповідно до його індивідуальних можливостей та здібностей.

Підкреслено, що здоров'язберігаючі технології, являють собою систему заходів щодо охорони та зміцнення здоров'я персоналу публічної служби, що враховує найважливіші характеристики робочого середовища та умови життя службовця і вплив на його здоров'я. Підмічено, що основні складові цієї системи: організація раціонального рухового режиму студентів; безперервний моніторинг стану здоров'я персоналу в галузі публічної служби та своєчасна корекція виникаючих відхилень; організація раціонального робочого процесу з урахуванням вікових та статевих особливостей службовців, а також відповідність до санітарно-гігієнічних вимог; створення сприятливого психоемоційного клімату в установі публічного управління для комфортного перебування персоналу; використання різноманітних програм з формування мотивацій та навичок

здорового способу життя. Зауважено, що здоров'язберігаючі технології повинні забезпечити розвиток природних здібностей персоналу публічної служби: його розуму, моральних та естетичних почуттів, потреби у діяльності, оволодінні великим досвідом спілкування з людьми та природою.

Ключові слова: установа публічної служби, здоров'я, персонал публічного управління, управління персоналом, освіта персоналу, здоров'язберігаючі технології.

Анотація. Исследовано, что в настоящее время в учреждениях публичной службы осуществляется пропаганда передового опыта в сфере формирования у персонала публичного управления жизненных навыков и здоровьесбережения. Определено, что здоровый образ жизни проявляется по отношению к своему здоровью и здоровью окружающих как к ценности и осознанию своей ответственности не только за свое здоровье, но и за здоровье будущих поколений; умение противостоять разрушительным для здоровья форм поведения; сформированности навыков личной гигиены; наличия умений и навыков сохранения и укрепления здоровья. Установлено, что учреждение публичной службы, которое поставило своей задачей планомерно заниматься здоровьем каждого служащего, касается некоторых направлений работы. Формирование потребностей и мотивов к здоровью – это целенаправленный процесс содействия персонала в осознании им ценности здоровья, формировании ответственного отношения к нему и во включении персонала в этот процесс в соответствии с его индивидуальными возможностями и способностями.

Подчеркнуто, что здоровьесберегающие технологии представляют собой систему мер по охране и укреплению здоровья персонала публичной службы, учитывающей важнейшие характеристики рабочей среды и условия жизни служащего и влияние на его здоровье. Подмечено, что основные составляющие системы: организация рационального двигательного режима студентов; непрерывный мониторинг состояния

здоровья персонала в области публичной службы и своевременная коррекция отклонений; организация рационального рабочего процесса с учетом возрастных и половых особенностей служащих, а также соответствие санитарно-гигиеническим требованиям; создание благоприятного психоэмоционального климата в учреждении общественного управления для комфортного пребывания персонала; использование разнообразных программ по формированию мотиваций и навыков здорового образа жизни. Замечено, что здравоохраняющие технологии должны обеспечить развитие естественных способностей персонала публичной службы: его ума, нравственных и эстетических чувств, потребности в деятельности, овладении большим опытом общения с людьми и природой.

Ключевые слова: учреждение публичной службы, здоровье, персонал публичного управления, управление кадрами, образование кадров, здоровьесберегающие технологии.

Summary. It has been investigated that currently public service institutions promote best practices in the field of formation of life skills and health care skills in public administration personnel. It was determined that a healthy lifestyle is manifested in the attitude towards one's health and the health of others as a value and awareness of one's responsibility not only for one's own health, but also for the health of future generations; able to resist forms of behavior destructive to health; formation of personal hygiene skills; having the skills and abilities to preserve and strengthen health. It was found out that the public service institution, which has set its task to systematically deal with the health of each employee, affects some areas of work. The formation of needs and motives for health care is a purposeful process of assisting personnel in realizing the value of health, forming a responsible attitude towards it, and involving personnel in this process in accordance with their individual capabilities and abilities.

It is emphasized that health-preserving technologies represent a system of measures to protect and strengthen the health of public service personnel, which takes into account the most important characteristics of the working environment and living conditions of the employee and the impact on his health. It was noted that the main components of this system are: the organization of a rational movement regime of students; continuous monitoring of the state of health of personnel in the field of public service and timely correction of emerging deviations; organization of a rational work process taking into account the age and gender characteristics of employees, as well as compliance with sanitary and hygienic requirements; creation of a favorable psycho-emotional climate in the institution of public administration for a comfortable stay of the staff; the use of various programs for the formation of motivations and healthy lifestyle skills. It is noted that health-preserving technologies should ensure the development of the natural abilities of public service personnel: their mind, moral and aesthetic feelings, the need for activity, mastery of extensive experience of communication with people and nature.

Key words: *public service institution, health, public administration personnel, personnel management, personnel education, health-preserving technologies.*

Постановка проблеми. Основою сучасної цивілізації є здоровий духовно розвинена людина. В умовах сучасного суспільства проблема здоров'я персоналу в галузі публічної служби набуває важливого характеру. Зміцнення та збереження здоров'я – одне із значних завдань будь-якої держави. Як вважають багато вчених, здоров'я будь-якої людини, введення їм здорової способу життя та адаптація до умов сучасного, що швидко змінюються суспільства здійснюється завдяки своєчасній роботі над самим собою, проведених профілактичних заходів у будь-якій установі, роботі

фахівців, достатньої професійної працездатності, наявності необхідних резервних психічних, фізичних та функціональних можливостей організму.

Тому в багатьох державних програмах, нормативних актах, законах пріоритетним стає створення сприятливої та безпечної для здоров'я персоналу в установах публічного управління, адже саме у стінах установи можливий розвиток та виховання ціннісного відношення не тільки до навколишнього середовища, а й до самого себе, здорового способу життя. Тим самим, крім цього, буде формувати мотивації до забезпечення умов ведення здорового життя у всіх установах.

Варто пам'ятати, що при впровадженні в робочий процес здоров'язберігаючих технологій, які передбачають сукупність педагогічних, психологічних та медичних впливів, спрямованих на захист та забезпечення здоров'я персоналу, формування у нього ціннісного ставлення до свого здоров'я, відбувається організація здоров'язберігаючого робочого середовища службовців публічного управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розвиток теоретичних засад проблем зміцнення здоров'я у системі публічної служби України внесли: Т. Авраменко, В. Борщ, Г. Бондар, Є. Бородін, Т. Желюк, В. Карлаш, В. Костюк, О. Краснова, Л. Ленартович, Б. Логвиненко, І. Парубчак, І. Парубчак, Н. Пастухова, Т. Плужнікова, С. Серьогін, Н. Радух та інші. Водночас дане питання вивчено недостатньо і тому наразі залишається дуже актуальним.

Метою дослідження є комплексний аналіз особливостей реалізації здоров'язберігаючих технологій в установах публічної служби.

Виклад основного матеріалу. Вже багато років здоров'я людини є одним із пріоритетів державної політики. Запитання здоров'язбереження розробляються і впроваджуються на кількох рівнях: державно-політичному, суспільно-соціальному та індивідуальноособистісному. У нашій країні активно впроваджується пропаганда здоров'язбереження населення:

ведеться активна робота з підвищення фізичної активності населення, зниження поширення куріння та вживання алкоголю, профілактики вживання токсиконаркотичних засобів, поліпшення структури та якості харчування, приведення умов праці у відповідність до санітарно-гігієнічних нормативами, профілактики та корекції ушкоджуючої дії антропологічних факторів, поліпшення якості довкілля, покращення медичної допомоги з пріоритетних напрямів, профілактики ВІЛ-інфекції та захворювань, що передаються статевим шляхом, забезпечення охоплення населення імунізацією [1].

В установах публічної служби здійснюється пропаганда передового досвіду у сфері формування в персоналу публічного управління життєвих навичок та навичок здоров'язбереження. Здоровий спосіб життя проявляється у відношенні до свого здоров'я та здоров'я оточуючих як до цінності та усвідомленні своєї відповідальності не лише за своє здоров'я, а й за здоров'я майбутніх поколінь; вмінні протистояти руйнівним для здоров'я форм поведінки; сформованості навичок особистої гігієни; наявності умінь та навичок збереження та зміцнення здоров'я [4, с. 123].

Заслуговує на увагу думка дослідниці В. Костюк, яка ввіжає, що установа публічної служби, яка поставила своїм завданням планомірно займатися здоров'ям кожного службовця, торкається деяких напрямів роботи. Формування потреб та мотивів до здоров'язбереження – це цілеспрямований процес сприяння персоналу в усвідомленні ним цінності здоров'я, формуванні відповідального ставлення до нього та у включенні персоналу в цей процес у відповідно до його індивідуальних можливостей та здібностей. Тому дослідниця вважає, що формування мотивації до здоров'язбереження є одним із суттєвих напрямів. На її думку це забезпечується спонуканням у службовців внутрішніх протиріч, що активізують їх поведінка та діяльність з позицій цінностей свого здоров'я [5, с. 37].

Переглядаючи історичну обумовленість досліджуваної проблеми, нормативні документи, наукової літератури та робіт різних авторів можна відзначити актуальність проблеми, доцільність інтеграції зусиль влади, педагогів, лікарів, психологів, соціальних служб. Результати наукових досліджень останніх років свідчать про необхідність системного підходу до вирішення проблеми, як у розробці теорії, так і в організації практики здоров'язбереження в необхідних напрямках. Адже здоров'я, являє собою важливий фактор працездатності та гармонійного розвитку людського організму [8; 10].

Варто підкреслити, що проблема здоров'я персоналу публічної служби цікавила багатьох вчених. Так, наприклад вчений С. Серьогін стверджував, що турбота про здоров'я службовця – це комплекс санітарно-гігієнічних норм і правил, а не зведення вимог до режиму, харчування, праці та відпочинку. Вчений підкреслює, що це, перш за все, турбота у гармонійній повноті всіх фізичних і духовних сил і вінцем цієї гармонії є радість творчості [10, с. 175]. В свою чергу дослідниця О. Краснова визначає здоров'я як здатність персоналу публічної служби зберігати відповідну віку стійкість в умовах різких змін кількісних та якісних параметрів триєдиного потоку сенсорної, вербальної та структурної інформації [6, с. 46].

Необхідно далі розглянути сутність здоров'язберігаючих технологій під якими слід розуміти систему заходів щодо охорони та зміцнення здоров'я персоналу публічної служби, що враховує найважливіші характеристики робочого середовища та умови життя службовця і вплив на його здоров'я.

На думку вченої Н. Ленартович здоров'язберігаючі технології реалізуються на основі особистісно-орієнтованого підходу. Здійснювані на основі особистісно-розвиваючих ситуацій, вони відносяться до тих життєво важливих факторів, завдяки яким службовці навчаються жити разом та ефективно взаємодіяти. Вчена наголошує на тому, що здоров'язберігаючі

технології повинні забезпечити розвиток природних здібностей персоналу публічної служби: його розуму, моральних та естетичних почуттів, потреби у діяльності, оволодінні великим досвідом спілкування з людьми та природою [7, с. 51].

Цікавою є думка вченої Т. Желюк, яка вважає, що здоров'язберігаючі технології – це: раціональна організація робочого процесу (відповідно до вікових, індивідуальних особливостей та гігієнічних вимог); відповідність фізичного навантаження до вікових можливостей персоналу; необхідний, достатній та раціонально організований руховий режим [3, с. 49].

Дослідниця здоров'язберігаючих технологій у системі публічного управління Г. Бондар вважає, що завдання, які ставляться як основні, сприяють збереженню здоров'я кожного службовця, вони носять універсальний характер і можуть бути застосовані не тільки для персоналу публічної служби, а й до всіх категорій населення (створення установок ставлення до свого здоров'я та способів його зміцнення, пропаганда знань, умінь та навичок здорового способу життя, створення в установах публічної служби здоров'язберігаючого середовища) [7, с. 39].

Розглянувши сутність здоров'язберігаючих технологій далі на рис. 1 можна побачити основні структуроутворюючі компоненти зазначених технологій.

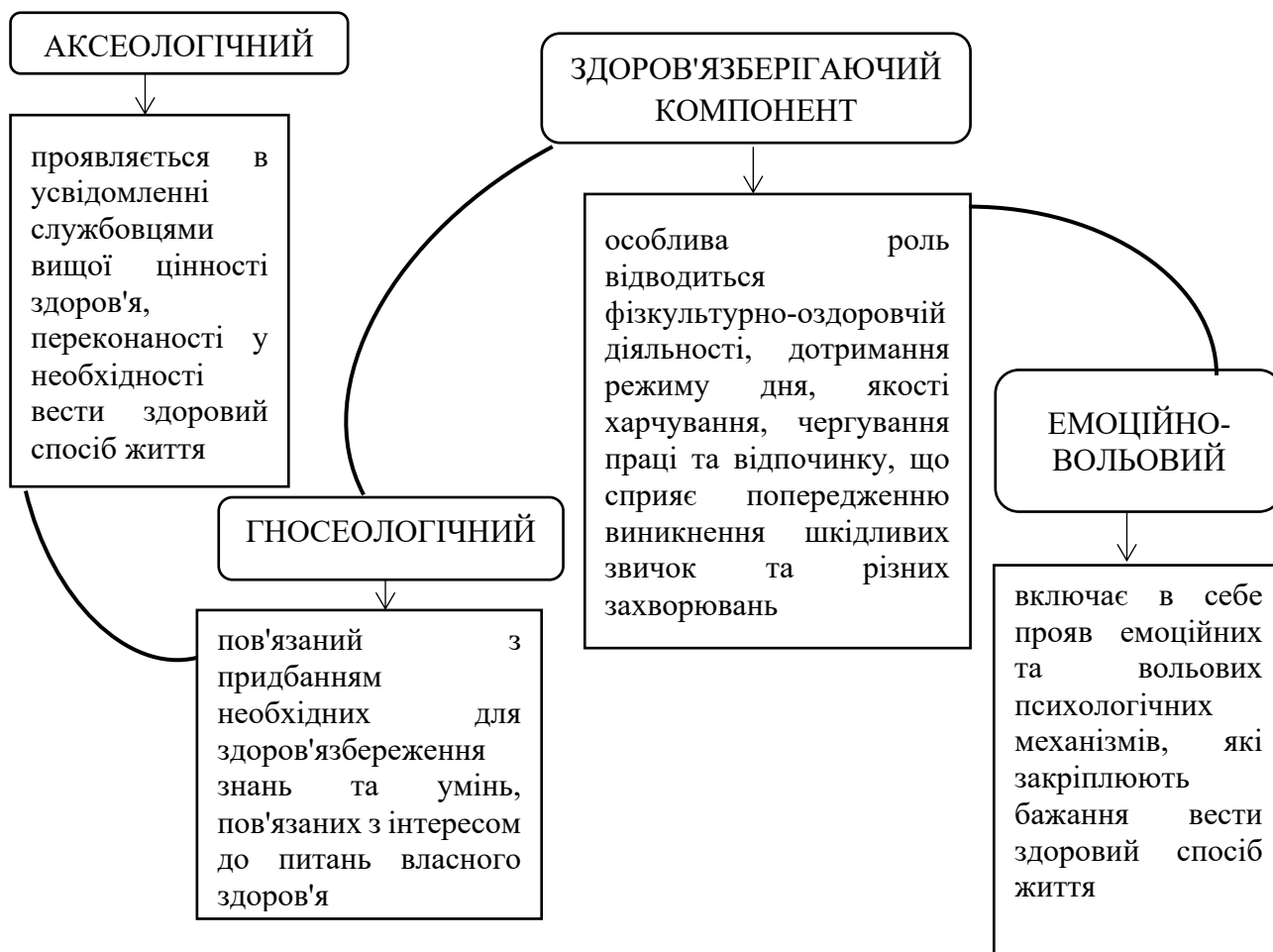

Рис. 1. Структуруючі компоненти здоров'язберігаючих технологій

Джерело: сформовано автором на основі аналізу джерела [9]

Отже, аналізуючи вищенаведене можна узагальнити і відзначити, що здоров'язберігаючі технології, являють собою систему, що створює максимально можливі умови для збереження, зміцнення та розвитку духовного, емоційного, інтелектуального, особистісного та фізичного здоров'я всіх суб'єктів публічної служби.

Основні складові цієї системи: організація раціонального рухового режиму студентів; безперервний моніторинг стану здоров'я персоналу в галузі публічної служби та своєчасна корекція виникаючих відхилень; організація раціонального робочого процесу з урахуванням вікових та статевих особливостей службовців, а також відповідність до санітарно-гігієнічних вимог; створення сприятливого психоемоційного клімату в установі публічного управління для комфортного перебування персоналу;

використання різноманітних програм з формування мотивацій та навичок здорового способу життя.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Здоров'язберігаючі технології в установи публічного управління є невід'ємною частиною. Від правильного застосування цих технологій залежатиме сам процес роботи та здоров'язберігаюча діяльність всієї системи в галузі публічного управління. Проблеми розробки зміцнення здоров'я та застосування здоров'язберігаючих технологій у роботі зі службовцями мають важливе значення в сучасній сфері публічного управління, як у теоретичному, так і та у практичному плані. Гармонійний зв'язок між роботою та здоров'ям зумовлює кількісні та якісні зрушення у становленні майбутнього покоління будь-якої держави.

Таким чином, можна констатувати, що здоров'язберігаючі технології це такі технології, які спрямовані на збереження, підтримання та збагачення здоров'я всіх суб'єктів робочого процесу. Роль здоров'язберігаючих технологій полягає у створенні соціальної ситуації розвитку для всіх учасників публічних відносин, включаючи створення здоров'язберігаючого робочого середовища.

Література

1. Авраменко Т.П., Богачев Р.М., Нерсесян Г.А., Довганчин Г. С. Державна політика змін у сфері охорони здоров'я в Україні: регіональний вимір. URL: irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis
2. Борщ В. І. Ринок охорони здоров'я України: аналіз сучасного стану та тенденції розвитку. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2020. Том 19. Вип. 1 (44). С. 140. URL: <http://rinek.onu.edu.ua/article/view/198360/201446>
3. Желюк Т.Л. Сучасні підходи до реалізації публічної політики в сфері охорони здоров'я. *Вісник THEU*. 2019. № 1. С. 37-50.

4. Карлаш В. В. Державне регулювання сучасним станом охорони здоров'я України. *Інвестиції: практика та досвід* 2020. № 1. С. 161. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/1_2020/28.pdf
5. Костюк В. С. Реформування охорони здоров'я в Україні в умовах європейської орієнтації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2017. Вип. 24 (2). С. 40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2017_24%282%29__11
6. Краснова О. І., Плужнікова Т. В. Особливості механізму державного регулювання сфери охорони здоров'я. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 7. С. 46-48.
7. Ленартович Н. А., Бондар Г. А. Здоров'язбережувальні технології в системі роботи класного керівника як один із методів реалізації виховання ціннісного ставлення до себе. *Методичний посібник*. Вінниця: 2015. 63 с.
8. Логвиненко Б. О. Публічне адміністрування сферою охорони здоров'я в Україні: теорія і практика: монографія. Київ: "МП Леся", 2017. 244 с.
9. Пастухова Н. Л., Садовниченко Ю. О., М'ясоєдов В. В. Здоров'язбережувальні аспекти педагогічних технологій. Монографія за загальною редакцією проф. Ю. Д. Бойчука. Харків. 2018.
10. Управління персоналом в органах публічної влади: навч. посіб. С. М. Серьогін, Є. І. Бородин, К. В. Комарова, Н. А. Липовська, Т. М. Тарасенко. Дніпро. : ДРІДУ НАДУ, 2019. 200 с.

References

1. Avramenko T.P., Bohachev R.M., Nersesian H.A., Dovhanchyn H. S. Derzhavna polityka zmin u sferi okhorony zdorovia v Ukraini: rehionalnyi vymir. URL: irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis

2. Borshch V. I. Rynok okhorony zdorov'ia Ukrainy: analiz suchasnoho stanu ta tendentsii rozvytku. Rynkova ekonomika: suchasna teoriia i praktyka upravlinnia. 2020. Tom 19. Vyp. 1 (44). S. 140. URL: <http://rinek.onu.edu.ua/article/view/198360/201446>
3. Zheliuk T.L. Suchasni pidkhody do realizatsii publichnoi polityky v sferi okhorony zdorovia. Visnyk TNEU. 2019. № 1. S. 37-50.
4. Karlash V. V. Derzhavne rehuliuвання suchasnym stanom okhorony zdorov'ia Ukrainy. Investytsii: praktyka ta dosvid 2020. № 1. S. 161. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/1_2020/28.pdf
5. Kostiuk V. S. Reformuvannia okhorony zdorov'ia v Ukraini v umovakh yevropeiskoi oriientsatsii. Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: Ekonomika i menedzhment. 2017. Vyp. 24 (2). S. 40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2017_24%282%29__11
6. Krasnova O. I., Pluzhnikova T. V. Osoblyvosti mekhanizmu derzhavnogo rehuliuвання sfery okhorony zdorovia. Investytsii: praktyka ta dosvid. 2018. № 7. S. 46-48.
7. Lenartovych N. A., Bondar H. A. Zdoroviazberezhvalni tekhnolohii v systemi roboty klasnoho kerivnyka yak odyń iz metodiv realizatsii vykhovannia tsinnisnoho stavlennia do sebe. Methodychnyi posibnyk. Vinnytsia: 2015. 63 s.
8. Lohvynenko B. O. Publichne administruvannia sferoiu okhorony zdorovia v Ukraini: teoriia i praktyka: monohrafiia. Kyiv: "MP Lesia", 2017. 244 s.
9. Pastukhova N. L., Sadovnychenko Yu. O., Miasoiedov V. V. Zdoroviazberezhvalni aspekty pedahohichnykh tekhnolohii. Monohrafiia za zahalnoiu redaktsiieiu prof. Yu. D. Boichuka. Kharkiv. 2018.
10. Upravlinnia personalom v orhanakh publichnoi vlady: navch. posib. S. M. Serohin, Ye. I. Borodin, K. V. Komarova, N. A. Lypovska, T. M. Tarasenko. Dnipro. : DRIDU NADU, 2019. 200 s.